

hogyan hajtották végre. Ezen túl igyekszem bemutatni az általuk tapasztaltakat, illetve, milyen tanulságokat szűrtek le a művelet során.

Ilés-Muszka Andrea (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A birkai helyőrség Kárpát-medencei kapcsolatai

Az 1930-as évektől napjainkig, időről időre a hazai kutatás érdeklődésének középpontjába kerül a honfoglaló magyarok és a vikingek kapcsolatának kérdése. Egyre több, kisebb-nagyobb tanulmány születik a Kárpát-medencében előkerült, skandináv eredetűnek vélt 10-11. századi leletekről, illetve a Skandinávia területén napvilágot látott steppei és Kárpát-medencei tárgyakkal párhuzamba állítható emlékekről. Az eredményekből kifolyólag – bár különböző koncepciók alapján – feltételezhető, hogy nem csak a honfoglalás előtti időszakban, hanem azt követően, a 10. századi magyarság számára is fontos kapcsolatot jelenthettek az északi államok, beleértve a Kijevi Rusz államot is.

A forrásokból is jól ismert, kelet-közép svédországi Birka az egyik legjelentősebb város az ősi skandináv települések között, így nem meglepő, hogy a területen folytatott ásatások már igen korán, a 17. század folyamán elkezdődtek. A kutatás mind a mai napig folyamatos a területen, mely magába foglalja a régebbi feltárások anyagának újraértékelését, valamint a természettudományos vizsgálatok alkalmazását is.

Legutóbb Charlotte Hedenstierna-Jonson és Lena Holmquist Olausson munkássága nyomán, a birkai helyőrség területén előkerült steppei hatást mutató tárgyak kapcsán merült fel a keleti területekkel folytatott kapcsolatrendszer újabb vizsgálata. A helyőrségben ruha, fegyver, öv- és tarsolyveret, több nyíltegez vas alkatrészét – mint például homokóra alakú tegezvasalásokat – nyéltüskés nyílhegyeket és íjászgyűrűt találtak. Előkerültek palmettamintás szív, pajzs, csepp, kör, egymásba illeszthető téglalap és alul áttört szerelékek, középpontos négyzetes, szárnyas és lekerekített sarkú háromszög alakú veretek, szíjvégek, csatok, valamint négyzet alakú, alul áttört övveretek. A felszínre került leletek nem csak az oroszországi és ukrainai térség emlékéanyagával mutatnak összeköttetést, hanem a Kárpát-medenceivel is, sőt feltehetően egy komolyabb kapcsolat bizonyítékai is napvilágot láttak. Kutatásom célja tehát, hogy a 10. századi Kárpát-medencei anyagot felgyűjtve és párhuzamba állítva a birkai tárgyakkal, választ keressek arra a kérdésre, hogy a két nép között milyen szintű kapcsolat alakult ki a 10. század folyamán.

Konkoly Sándor (PTE Szentágothai Szakkollégium Egyesület)

A titokzatos római erőd: contra Florentiam

A történészeket és a római koros régészeket régóta foglalkoztatja contra Florentiam problematikája. A rendelkezésünkre álló források meglehetősen szerények, a lappangó erősség azonosítását csupán egyetlen bejegyzés segítheti. A

4. század végén összeállított Notitia Dignitatum hivatali jegyzéke szerint contra Florentiam erődjébe helyezték át Altinum auxiliáris castellumából egy lovas-íjász alakulatot. A 19. század végén sikeresen azonosított Florentia és Altinum erőssége nyomán úgy tűnt, az ellenerőd lokalizációja is elérhető közelségbe került. A szabályozott Szekcsői–Duna a századfordulón megváltoztatta eróziós-akkumulációs képességét, így épp időben tárta fel egy ókori erősség alapjait az említett kutatási területen. Kézenfekvő megoldásnak tűnt e romokat contra Florentiam ellenerődjével azonosítani. Az 1950-es években feltárt katonai objektum azonban egy Verőce-típusú hídfőállás alapjait rajzolta ki, amelyet viszont sohasem szoktak elnevezni, így a római jegyzékbe sem kerülhetett be. Lokálpatrióta amatőr régészek irányították rá a kutatók figyelmét a kikötőerőd szomszédságában lévő lappangó romokra, amelyek újabb erősség maradványait sejtetik a kérdéses területen. A legfrissebb geofizikai mérések egy négyzetes alaprajzú objektum alapfalait mutatták ki a helyszínen, amelyek viszont túl nagyok ahhoz, hogy a Notitia jegyzékében szereplő burgus erőd típus méretének megfeleljenek. Meglepő módon egy harmadik erősség romjait is sikerült kimutatni a közelben, de az ellenerőd azonosítása továbbra is várat magára. Munkámban a bal parti erősség felfedezésének és feltárásának folyamatát mutatom be, majd a legújabb eredmények tükrében kísérletet teszek contra Florentiam erődjének lokalizálására.

Németh Roland (Pécsi Tudományegyetem)

Fémkeresővel a régészet szolgálatában - Ménfőcsanak római érmei

Az érmék régen is, akárcsak manapság, a fizetés legfőbb eszközei voltak. Emellett szerepük azért is fontos, mivel segítségükkel a kor gazdaságtörténetére is következtetni lehet.

Az éremverés, gazdasági szerepe mellett, a politika egyik legfontosabb eszközévé is vált. Propagandisztikus célokat is szolgált, hiszen a császárok ezzel az eszközzel hirdették hatalmukat.

A régészetben az egyik legfontosabb a kormeghatározás, ebben jelentős szerepe van az érméknek. Manapság egyre jobban előtérbe kerülnek az ásatások során a fémdetektoros kutatások, melyek eredményeképpen megtöbbszöröződik a megtalált fémtárgyak és érmék száma a lelőhelyeken.

Lehetőségem nyílt szakdolgozatom témájának választani a győr-ménfőcsanaki éremanyagot. A vizsgált érmék kapcsán fontos kiemelni, hogy Ménfőcsanakon egy fémkeresős kutatás keretében kerültek elő. A Redő Ferenc által készített Katalógusban összesen 1627 érmét számlál a 2010-11-es fémkeresős kutatás során előkerült leletanyag, ebből 1466 római korú érem képezi a vizsgálatom alapját.